

W ustawie o działalności leczniczej zawarto m.in. definicję podmiotu tworzącego. Jest to podmiot albo organ, który utworzył podmiot leczniczy w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej albo jednostki budżetowej.

Mimo zmian dokonywanych sukcesywnie od dnia wdrożenia reformy systemu ochrony zdrowia (styczeń 1999 r.), nadal największy udział ilościowy, jak i pod względem zakresu realizowanych świadczeń zdrowotnych, mają samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Dla większości spzoz podmiotem tworzącym są jednostki samorządu terytorialnego. Więc to na nich spada obowiązek realizacji świadczeń zdrowotnych na rzecz społeczności lokalnych oraz sprawowanie nadzoru nad podmiotami leczniczymi.

W związku z problemami finansowymi, już ponad 100 spzoz, dla których podmiotem tworzącym jest samorząd powiatowy, zostały przekształcone w spółki prawa handlowego. Umożliwiła to, jednak na zasadzie likwidacji, poprzednio obowiązująca ustawa o zoz.

Pod rządami obecnej ustawy o działalności leczniczej, możliwe jest rzeczywiste przekształcenie spzoz w spółkę bez konieczności przeprowadzania procesu likwidacji. Potwierdzeniem możliwości prowadzenia podmiotu leczniczego w formie spółki jest art. 6 ust. 2.: Jednostka samorządu terytorialnego może utworzyć i prowadzić podmiot leczniczy w formie:

1. spółki kapitałowej;
2. jednostki budżetowej.

Tak jak występuje różnorodność wśród podmiotów tworzących oraz różne cele i zadania, które te podmioty tworzące chcą lub muszą realizować, mogą być powoływane różne podmioty lecznicze. Lekarz, będąc osobą fizyczną, który ma prawo wykonywania zawodu lekarza lub lekarza stomatologa może wykonywać tę działalność osobiście, może powołać podmiot leczniczy np. w formie spółki partnerskiej lub spółki prawa handlowego. W porównaniu do poprzedniej ustawy (o ZOZ), obecna, nie daje jednostkom samorządu terytorialnego prawa tworzenia samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (spzoz). Natomiast JST może nadal być podmiotem tworzącym dla spzoz. Samorządy powiatowe są obecnie organami tworzącymi największej ilości podmiotów leczniczych w Polsce. To celowy zabieg prawodawcy, który tym samym uniemożliwił tworzenie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Podmioty lecznicze działające w tej formule prawnej mogą być łączone, likwidowane lub przekształcane w spółki prawa handlowego, ale nie mogą być tworzone od podstaw. Lekarz tworząc podmiot leczniczy kieruje się swoim celem biznesowym – wykorzystać posiadane prawo wykonywania zawodu i umiejętności w celu osiągnięcia dochodu. Zupełnie innym celem kierować się będą JST, które mają w swoich zakresach zadań zabezpieczenia zdrowotne społeczności z terenu swojego działania. Takie zadania mają gminy, które powinny zabezpieczyć na swoim terenie podstawową opiekę zdrowotną. Powiaty mają obowiązek zapewnić bezpieczeństwo zdrowotne społeczeństwa z terenu powiatu w zakresie lecznictwa szpitalnego. Podobnie samorządy województw. Te jednostki samorządu terytorialnego są podmiotami tworzącymi dla podmiotów leczniczych, które realizują zadania z zakresu świadczeń zdrowotnych, za które odpowiada dany samorząd. Zadania władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń finansowanych ze środków publicznych określa art. 1 pkt 3) ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Samorządy powiatowe odpowiadają za zadania z zakresu lecznictwa szpitalnego z tzw. pierwszego poziomu referencyjnego. Zadania te realizują szpitale, które udzielają świadczeń zdrowotnych w zakresie, co najmniej czterech podstawowych specjalności medycznych – chorób wewnętrznych, pediatrii, ginekologii i położnictwa i chirurgii. Ze względu na specjalności zabiegowe, zwykle podmiot leczniczy ma w swoim

zakresie jeszcze anestezję i intensywną terapię. W wyniku reformy z 1999 roku, obecne podmioty lecznicze prowadzone przez powiaty mają szpitale, które powinny być prowadzone przez samorządy województw, gdyż są to już szpitale wielospecjalistyczne.

*Źródło: materiał powstał w ramach projektu "Innowacyjna i sprawna administracja" współfinansowanego ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, a realizowanego przez Związek Powiatów Polskich, autor: Janusz Atłachowicz*